

Singular i plural

Són diversos els noms l'ús dels quals, en certs casos, origina alguns dubtes quant al nombre gramatical: cal usar-los en singular o en plural? Teòricament, en una consideració superficial, aquest dubte sembla inexistent: tal com expliquen els tractats de gramàtica elemental, que s'ocupen només dels aspectes morfològics del nombre gramatical, amb el singular es denota un sol individu o una sola cosa i amb el plural dos o més. Però la pràctica del llenguatge — o, dit altrament, la realitat de les coses que cal expressar per mitjà del llenguatge — és força més complexa. El singular i el plural són nocions gramaticals provinents d'uns conceptes lògics, que s'han originat en el llenguatge per a designar-los, però que, com totes les nocions gramaticals, han tendit a adquirir una certa independència d'aquests mateixos conceptes que les han originades. En una llengua com és ara el català, el nombre gramatical és una de les característiques que distingeix el substantiu. Un mot d'aquesta categoria gramatical hi ha de revestir necessàriament la forma del singular o la del plural i per això, volem dir, revestint-la a causa d'aquesta necessitat, s'esdevé en algun cas que ho fa independentment de la cosa que designa, obeint més a un ús tradicional, a una característica peculiar de

l'idioma, que no pas al concepte lògic que ha de designar.

El fet que un nom pugui ésser usat amb valor col·lectiu és un dels que originen aquesta doble possibilitat, en un mateix cas, quant al nombre gramatical. Diríem *Li cau el cabell* o *Li cauen els cabells*? Totes dues coses són correctes — expressant la mateixa idea — segons el Diccionari Fabra, d'acord amb l'ús general en què alternen, sense que hom en faci qüestió de dubte, totes dues formes. En canvi, hom es planteja sovint si al costat del plural *diners*, que és la forma més general, és admissible, amb el mateix valor, el singular *diner*. Amb un ús més limitat que el del plural, diríem que sí. No diríem, segurament, *Té molt diner* en lloc de ... *molts diners* però són ben normals, amb exemples arreu, frases com *El poder corruptor del diner*, *Diner crida diner*, *Ho fan pel diner*, *Donar-se per diner al primer vingut*. Notem que en el llenguatge borsari *diner* (en singular) s'oposa a *paper*. Quan diuen que *hi ha més diner que paper* volen dir que els compradors de valors mobiliaris superen els venedors. I si *hi ha paper* però no *hi ha diner* és que n'hi ha molts que volen vendre i no vol comprar ningú.

Albert Jané